

SPASITI ILI SPASTI

Što u rječnicima *v. (vidi)* zapravo znači? U napomenama Pravopisnog rječnika Pravopisa hrvatskosrpskoga književnog jezika (Matica hrvatska, 1960) piše: »Skracjenica *v.* znači *vidi*; njome se upućuje na oblik riječi koja se preporučuje«. A u Predgovoru Rječnika hrvatskosrpskoga književnog jezika (Matica hrvatska, 1967), na strani 12. stoji: »Skracjenica *v. (vidi)* upotrebljavana je onda kad je riječ upućivana na drugu, pravilniju i bolju, ili kad je strana riječ upućivana na našu«. (Istakao T. T.)

U vezi s ovim pitanjem razmotrimo riječi *spāsiti* i *spāsti* (*spāsti*). U Pravopisnom rječniku na str. 737, uz *spasiti*, *spasim*, prid trp. *spašen* u zagradi stoji *v. spasti*.

Budući da *v. (vidi)* znači *preporučuje se druga riječ*, ili – *druga je riječ pravilnija i bolja*, onda u vezi sa *spasiti* i *spasti*, imamo »zvanično« potiskivanje dobre i pravilne riječi *spasiti*, koja je u zapadnim i jugozapadnim krajevima hrvatsko-srpskoga jezičnog područja mnogo i mnogo običnija negoli *spasti*.

O ovome je pisao Milija Stanić u Politici 6. II 1969. godine, u rubrici Razgovor o jeziku. Ulomak teksta ovako glasi: »U istočnim krajevima naše zemlje u upotrebi je reč *spasti* i njeni oblici: *spasem*, *spaseš*, *spasoh*, *spasao*, *spasen* i dr., a u zapadnim i jugozapadnim krajevima: *spasiti*, *spasim*, *spasiš*, *spasih*, *spasio*, *spašen* itd. U našem novom pravopisu ovi drugi oblici (*spasiti*, *spasim* itd.) nisu oglašeni za nekujževne, nepravilne, ali su upućeni na oblike *spasti*, *spasem*, *spasao*, *spasen* i sl., što znači da po književnoj vrednosti nisu ravni oblicima *spasti*, *spasem* itd.«.

Prvom se dijelu citata nema što prigovoriti. Tačno je »U istočnim krajevima naše zemlje u upotrebi je reč *spasti* ...«, a u zapadnim i jugozapadnim krajevima: *spasiti*, *spasim* ...«, ali drugi dio »... što znači da po književnoj vrednosti nisu ravni oblicima *spasti*, *spasem* itd.« nema, niti može imati, normativnu vrijednost.

Ostavimo na stranu interpretaciju M. Stanića, a pogledajmo u stručnu literaturu što je dosad, ponegdje, pisano o *spasiti*, *spasim*, *spašen* i slično.

Istaknuti lingvist, mnogo cijenjen i na zapadnoj i na istočnoj strani, T. Maretić u Jezičnom savjetniku (1924, str. 139) piše: »Spāsiti (*spāsīm*), erlösen, riječ, koju govori i govorio je narod naš zapadne crkve, a narod istočne crkve govori: *spasti* (*spasem*); oblik *spasiti* (*spasim*) imaju Mik., DB., Volt. i St. Dobro je jedno i drugo kao križ pred krst, Ivan pored Jovan i dr.«.

U Rječniku Jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti (svezak 66, str. 957) uz mnoštvo potvrda za *spasiti*, *spasim* imaju dvije i za *spašen*: »c. *pasiv*. Oli to može učiniti i čovik *spašen* oli anđeo iz raja? Kadčić 111. Sad se gazda ... obrađuje, jer *vidi*, da je *spašen*. (Nar. prip. iz osječke okoline) Zbor. za nar. živ. 16, 133.«

U ovom Rječniku na istom mjestu spominje se da su najstarije potvrde za glagol *spasiti* iz XVI stoljeća.

U Gramatici hrvatskosrpskoga jezika Brabeca-Hraste-Živkovića (1961, str. 129) stoji: »Ovamo spada i glagol *spasti-spasem*, ali je u zapadnim krajevima običniji glagol *spasiti-spasim* po IV vrsti.«

D. Boranić u Pravopisu (1951, str. 186) nije istaknuo razliku »po književnoj vrednosti« između *spasiti* i *spasti*, stoji: »*spasiti* i *spasti*: *spasem*, *spašen* od *spasiti*.«

Kada usporedimo interpretaciju M. Stanića s jedne strane i navedenu stručnu literaturu s druge, proistječe, bez sumnje, slijedeće:

1) Dobro je jedno i drugo, i *spasiti* i *spasti*; po književnoj vrijednosti ove su riječi međusobno ravnopravne.

2) Umjesto *v. (vidi)*, u vezi s ovakvim primjerima kao *spasiti* i *spasti*, dobro bi bilo da se nalazi *usporedi* ili *usp.*, što bi značilo da su takve riječi po književnoj vrijednosti ravnopravne.

Tomislav Trezner

VIJESTI

GODIŠNJA SKUPŠTINA PODRUŽNICE HFD U PETRINJI

17. travnja 1969. godine održana je u Petrinji II godišnja skupština Podružnice Hrvatskoga filološkog društva uz prisutnost velikog broja gostiju i članova. Prije početka rada skupštine dr Ljudevit Jonke, sveučilišni profesor iz Zagreba, održao je predavanje o temi: Osnovni problemi hrvatskosrpskoga književnog jezika u 20. stoljeću. Nakon toga održana je godišnja skupština kojoj su prisustvovali dr Frano Čale, predsjednik, dr Milan Mogaš, tajnik HFD iz Zagreba, prof. Ivan Pandžić, tajnik Podružnice HFD u Šibeniku, predstavnici mjesne narodne vlasti i brojni članovi.

Već dvije godine u Petrinji djeluje aktivno Podružnica HFD i postigla je zapažene rezultate u radu. I ovoga puta organizacijskom učvršćivanju poklonjena je posebna pažnja, pa danas Podružnica ima oko sto devedeset članova, što redovnih, što počasnih. Od ove godine uključili su se u Podružnicu u Petrinji mnogi nastavnici iz Topuskog, Gline, Siska, Sunje i Novske.

U okviru Podružnice osnovana je *omladinska sekcija* (učenici i studenti), koja broji šezdeset članova.

Razvijanju jezične i opće kulture posvećena je mnogo veća briga nego prije jer je komisija sastavljena od jezičnih stručnjaka pregledala zajedno s omladinskom sekcijom sve natpise na javnim mjestima u gradu i s popisom nepravilnosti uputila molbu Općinskoj skupštini u Petrinji da se isprave jer su u dopisu dana i rješenja za uočene nepravilnosti. Vjerujemo da će ova akcija izazvati življi interes za njegovanje i čuvanje materinskog jezika.

Jezičnoj pravilnosti u javnim ustanovama, privrednim organizacija i mjesnoj radio-stanici nije poklonjena dovoljna pažnja, iako to nije baš ni tako lako jer u tim radnim organizacijama nisu zaposleni jezični stručnjaci. Zato je Skupštini predloženo da takve ustanove i privredne organizacije, uz pomoć

Podružnice, organiziraju kraće seminare ili povremeno savjetovanje o važnim pitanjima suvremenog hrvatskosrpskog književnog jezika.

U raspačavanju časopisâ HFD učinjeno je mnogo. Svaki član uz plaćenu godišnju članarinu dobiva Jezik, a nastavnici našega jezika u Petrinji pretplaćeni su još i na Umjetnost riječi, pa danas u Petrinju dolazi preko tri stotine primjeraka Jezika i sedamdeset Umjetnosti riječi.

U proteklom razdoblju predavačka dje­latnost bila je živa u čast značajnih datuma i obljetnica iz naše narodne prošlosti.

U okviru »Mjeseca knjige« o I. G. Kovačiću govorio je književnik Jure Kaštelan, a o Petru Preradoviću književni kritičar Miroslav Vaupotić.

Podružnica je, uz pomoć MI »Gavrilović«, organizirala posjet Petrinji književnika Jože Horvata koji je govorio o svom putovanju oko svijeta »Besom«.

Povodom proslave 400. godišnjice izlaze­nja »Ribanja i ribarskog prigovaranja« Petra Hektorovića održao je predavanje dr Lovro Županović o temi: Napjevi iz Hektoroviće­va »Ribanja« u svjetlu suvremene muzikološke interpretacije, a povodom 100. obljetnice rođenja Alekse Šantića govorio je o pjesniku dr Vice Zaninović, sveučilišni profesor iz Zagreba.

Dr Josip Badalić, sveuč. prof. iz Zagreba, održao je predavanje povodom 350. obljet­nice rođenja Jurja Križanića u prisutnosti velikog broja članova i gostiju.

Podružnica HFD, uz pomoć aktiva na­stavnika hrvatskosrpskoga i stranih jezika petrinjske komune, organizirala je javno praktično predavanje iz stranog jezika (nje­mački jezik) u vježbaonici osnovne škole »Artur Turkulin« u V razredu. Predavač je bila nastavnica te škole Marijana Gener, član HFD, a poslije toga okupljenim na­stavnicima govorio je dr Rudolf Filipović, sveučilišni profesor iz Zagreba, o temi: Mo­derne metode u nastavi stranih jezika.